

HƯỚNG DẪN GIẢI BÀI TẬP CHƯƠNG 2

1.

Công thức tính vận tốc trung bình trong chuyển động thẳng:

$$\bar{v}_x = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{x_2 - x_1}{t_2 - t_1}$$

trong đó x_1 là tọa độ của hạt ở thời điểm đầu t_1 và x_2 là tọa độ của hạt ở thời điểm cuối t_2 .

Ví dụ: (d)

$$\bar{v}_x = \frac{x_2 - x_1}{t_2 - t_1} = \frac{-5 - 5}{7 - 4} = -3,3 \text{ m/s}$$

2.

Tốc độ trung bình:

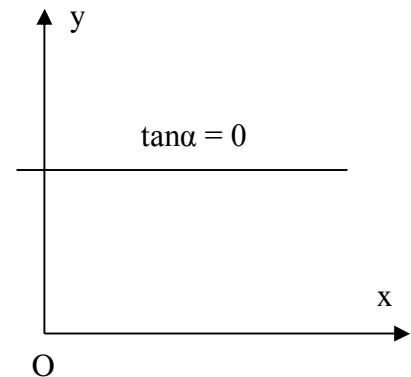
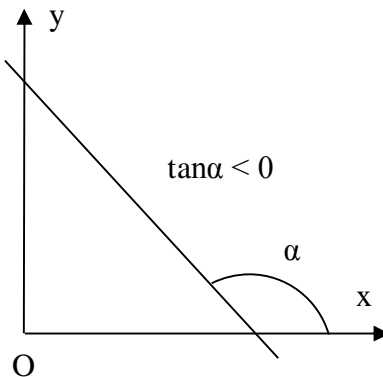
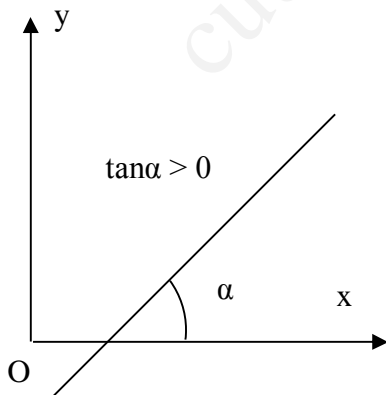
$$\bar{v} = \frac{d}{\Delta t} = \frac{2AB}{t_1 + t_2}$$

$$\text{trong đó } t_1 = \frac{AB}{v_1} \text{ và } t_2 = \frac{AB}{v_2}$$

Suy ra:

$$\bar{v} = \frac{2}{\frac{1}{v_1} + \frac{1}{v_2}}$$

4. Bổ sung: Hệ số góc của đường thẳng

a. $\bar{v}_x = \frac{x_2 - x_1}{t_2 - t_1}$ trong đó $x_1 = 8m$ và $x_2 = 2m$

b. Vận tốc tức thời

$$v_x = \frac{dx}{dt}$$

nên v_x xác định hệ số góc ($\tan\alpha$) của tiếp tuyến với đường cong $x=x(t)$, trong đó α là góc hợp bởi tiếp tuyến này với trục hoành Ot. Theo hình vẽ, tiếp tuyến này qua hai điểm $t_1 = 1s$; $x_1 = 9,5 m/s$ và $t_2 = 3,5s$; $x_2 = 0 m/s$ nên

$$v_x = \frac{0 - 9,5}{3,5 - 1} = -3,8 m/s$$

c. Vận tốc tức thời bằng không khi hệ số góc ($\tan\alpha$) của tiếp tuyến với đường cong $x=x(t)$ bằng 0 nghĩa là khi đó tiếp tuyến nằm ngang hay ứng với cực tiểu của hàm số $x=x(t)$. Từ đồ thị suy ra $t = 4s$.

6.

a. Gia tốc tức thời

$$a_x = \frac{dv_x}{dt}$$

nên a_x xác định hệ số góc ($\tan\alpha$) của tiếp tuyến với đường cong $v_x=v_x(t)$.

Theo đồ thị:

-Trong các khoảng thời gian $0 < t < 5s$ và $15s < t < 20s$: $a_x = 0$ (vận tốc của hạt không đổi)

- Trong khoảng thời gian $5s < t < 15s$ gia tốc không đổi (**đồ thị vận tốc theo thời gian là đoạn thẳng**) và đồ thị vận tốc có hệ số góc bằng:

$$\tan\alpha = a_x = \frac{8 - (-8)}{15 - 5} = 1,6 m/s^2$$

Hoặc: vì gia tốc của hạt không đổi nên bằng gia tốc trung bình

$$a_x = \bar{a}_x = \frac{8 - (-8)}{15 - 5} = 1,6 m/s^2$$

Vẽ đồ thị với các số liệu trên !

b. và c.

Công thức tính gia tốc trung bình trong chuyển động thẳng:

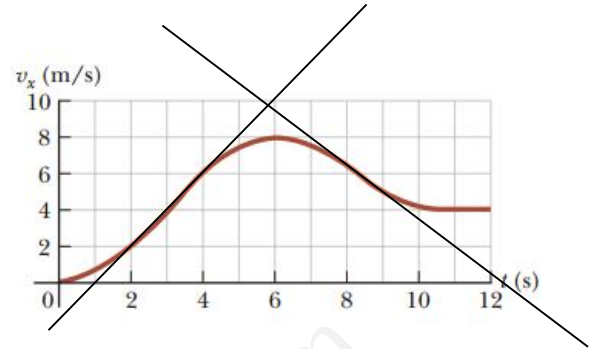
$$\bar{a}_x = \frac{\Delta v_x}{\Delta t} = \frac{v_{x2} - v_{x1}}{t_2 - t_1}$$

trong đó v_{x1} là vận tốc của hạt ở thời điểm đầu t_1 và v_{x2} là vận tốc của hạt ở thời điểm cuối t_2 .

8.

b. Gia tốc a_x bằng hệ số góc của tiếp tuyến với đồ thị hàm số $v_x = v_x(t)$ tại thời điểm khảo sát.

Hệ số góc (hay độ dốc) của tiếp tuyến với đồ thị lớn nhất ở thời điểm $t = 3s$ (Dùng thước thẳng đặt tiếp tuyến với đồ thị, chỉ gần đúng mà không thể chính xác). Theo vị trí đặt thước, tiếp tuyến này qua hai điểm $t_1 = 2s; v_{x1} = 2 m/s$ và $t_2 = 4s; v_{x2} = 6 m/s$ nên

$$a_x = \frac{6 - 2}{4 - 2} = 2 m/s^2$$

d. Tương tự câu b. : $t = 8s$ và tiếp tuyến này qua hai điểm $t_1 = 7s; v_{x1} = 8 m/s$ và $t_2 = 11s; v_{x2} = 2 m/s$

9. Tìm vận tốc và gia tốc theo thời gian bằng các công thức:

$$v_x = \frac{dx}{dt} \quad \text{và} \quad a_x = \frac{dv_x}{dt}$$

10.

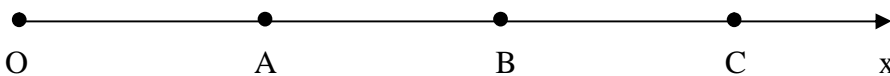
Xuồng chuyển động thẳng trên trục Ox từ gốc O với gia tốc không đổi có:

$$x_0 = 0; v_{x0} = 30 m/s; a_x = -3,5 m/s^2$$

Tìm t và v_x khi $x = 100m$ nhờ các phương trình:

$$v_x = a_x \cdot t + v_{x0} \quad \text{và} \quad x = \frac{1}{2} a_x \cdot t^2 + v_{x0} \cdot t + x_0$$

11.

- Trên đoạn OA, xe có $x_0 = 0; v_{x0} = 0 m/s; t_0 = 0 s; a_x = 2,00 m/s^2; v_{xA} = 20,0 m/s$

$\Rightarrow X_A$

- Trên đoạn AB, xe có $x_0 = x_A; t_0 = 0; v_x = v_{xA} = 20,0 \text{ m/s}; t_B = 20 \text{ s} \Rightarrow x_B$

- Trên đoạn BC, xe có $x_0 = x_B; t_0 = 0; v_{x0} = v_{xB} = 20,0 \text{ m/s}; t_C = 5 \text{ s} \Rightarrow x_C$

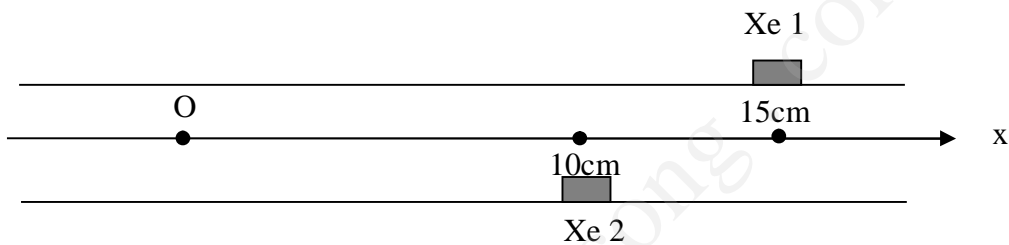
Tổng thời gian chuyển động của xe: $t = t_A + t_B + t_C$

Vận tốc trung bình từ O đến C:

$$\bar{v}_x = \frac{x_C - x_O}{t_C - t_O}$$

12. Dùng các công thức trong chuyển động có gia tốc không đổi.

13.

+ Xe 1 chuyển động với gia tốc không đổi có: có $x_{01} = 15\text{cm}; v_{x01} = -3,5 \text{ cm/s}; t_0 = 0 \text{ s}; a_{x1} = 2,40 \text{ cm/s}^2;$

+ Xe 2 chuyển động với vận tốc không đổi có: có $x_{02} = 10\text{cm}; v_{x01} = 5,5 \text{ cm/s}; t_0 = 0 \text{ s};$

a. $|v_{x1}| = |v_{x2}| \Rightarrow t$

c. Hai xe bắt đầu vượt qua nhau khi: $x_1 = x_2$

14.

Hòn đá chuyển động theo phương thẳng đứng Oy với gia tốc không đổi có:

$$y_0 = 1,55 \text{ m}; v_{y0} = 7,40 \text{ m/s}; t_0 = 0 \text{ s}; a_y = -9,8 \text{ m/s}^2;$$

a. Viết phương trình $y=y(t)$

$$y = \frac{1}{2} a_y \cdot t^2 + v_{y0} \cdot t + y_0$$

rồi tìm độ cao cực đại $y_{\max}$. So sánh $y_{\max}$ với 3,65m để kết luận.

b. Biết $y = 3,65 \text{ m} \Rightarrow t$ rồi tìm v_y

c. Hòn đá chuyển động theo phương thẳng đứng Oy với gia tốc không đổi có:

$$y_0 = 3,65 \text{ m}; v_{y0} = -7,40 \text{ m/s}; t_0 = 0 \text{ s}; a_y = -9,8 \text{ m/s}^2;$$

Tìm v_y biết $y = 1,55 \text{ m}$ rồi tính hiệu $|v_y| - |v_{y0}|$

15. Vị trí ném chìa khóa cách cửa sổ 4,00 m.

Dùng các công thức của chuyển động với gia tốc không đổi theo phương thẳng đứng Oy.

$$v_y = a_y \cdot t + v_{y0}$$

$$y = \frac{1}{2} a_y \cdot t^2 + v_{y0} \cdot t + y_0$$

16.

a. Xác định gia tốc nhờ công thức:

$$a_x = \frac{dv_x}{dt}$$

Tìm hàm số tọa độ x theo thời gian :

$$v_x = \frac{dx}{dt} \Rightarrow dx = v_x \cdot dt$$

Thay v_x vào và tìm x bằng cách lấy tích phân hai vế:

$$\int_0^x dx = \int_0^t \{(-5 \times 10^7) \cdot t^2 + 3 \times 10^5 \cdot t\} \cdot dt$$

b. Ban đầu viên đạn chuyển động nhanh dần ($a_x > 0$). Sau đó a_x giảm dần đến 0 (khi viên đạn vừa rời khỏi nòng súng). Do đó viên đạn được tăng tốc trong khoảng thời gian từ $t_0 = 0$ đến thời điểm t là lúc $a_x = 0$.

d. Chiều dài nòng súng là giá trị của x ở thời điểm t tìm được ở câu b.

17. Xem xe máy là một hạt.

* Trong khoảng thời gian $0 \text{ s} < t < 3 \text{ s}$ hạt có gia tốc không đổi (**đồ thị vận tốc theo thời gian là đoạn thẳng**) và gia tốc này bằng:

$$a_1 = \tan \alpha_1 = \frac{8 - 0}{3 - 0} = \frac{8}{3} \text{ m/s}^2$$

Tọa độ của hạt theo thời gian cho bởi hàm số: (lúc $t_0 = 0$, $x_0 = 0$, $v_0 = 0$)

$$x = \frac{1}{2} a_1 \cdot t^2 = \frac{4}{3} \cdot t^2 \quad (\text{m}) \quad \text{trong đó } 0 < t < 3 \text{ s}$$

Lúc $t = 3s$ thì $x = 12m$.

Đồ thị của x theo t là một phần của parabol.

* Trong khoảng thời gian $3s < t < 5s$ hạt có gia tốc : $a_2 = 0$
(hạt chuyển động đều)

Tọa độ của hạt theo thời gian cho bởi hàm số: (lúc $t_{02} = 0$, $x_0 = 12m$, $v_0 = 8 m/s$)

$$x = 8.t_2 + 12 (m) \quad \text{trong đó } 0 < t_2 < 2s$$

Lúc $t = 5s$ (nghĩa là $t_2 = 2s$) thì $x = 28m$.

* Trong khoảng thời gian $5s < t < 9s$ hạt có gia tốc không đổi :

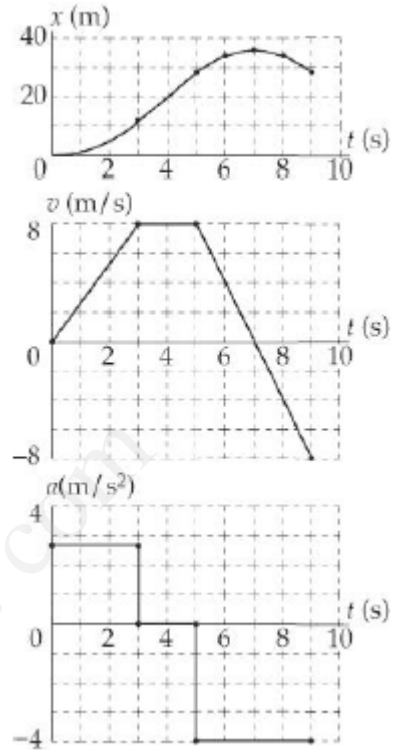
$$a_3 = \tan \alpha_2 = \frac{-8 - 8}{9 - 5} = -4 m/s^2$$

Tọa độ của hạt theo thời gian cho bởi hàm số:

(lúc $t_{03} = 0$, $x_0 = 28$, $v_0 = 8 m/s$)

$$x = \frac{1}{2} a_3 . t_3^2 + v_0 . t_3 + x_0 = -2 . t_3^2 + 8t_3 + 28 (m)$$

trong đó $0 < t_3 < 4s$

18. Tương tự Bài 17.

Đính chính:

ĐS d. Tốc độ nhỏ nhất của con mèo bằng không ở các thời điểm $t = 6s$ và $t = 18s$.

20. Giả sử chọn trục Oy thẳng đứng hướng lên có gốc O tại mặt đất. Cả hai đều chuyển động với gia tốc không đổi $a_y = -g = -9,8 m/s^2$.

Quả bóng đỏ có: $y_{01} = 0$; $v_{y01} = 25,0 m/s$; $t_0 = 0 s$; $a_y = -9,8 m/s^2$;

Quả bóng xanh có: $y_{02} = 15,0 m$; $v_{y02} = 0 m/s$; $t_0 = 0 s$; $a_y = -9,8 m/s^2$;

Lập hai phương trình $y_1(t)$ và $y_2(t)$ cho hai quả bóng.

Khoảng thời gian cần tìm là nghiệm của phương trình: $y_1(t) = y_2(t)$.

21.

Chuyển động của cả hai là chuyển động với gia tốc không đổi trên trục Ox từ vị trí ban đầu O ($x_0 = 0$) nên tọa độ của cả hai theo thời gian cho bởi:

$$x_K = \frac{1}{2} a_K \cdot t_K^2 \quad \text{và} \quad x_S = \frac{1}{2} a_S \cdot t_S^2$$

Trong đó: $t_S = t_K + 1s$.

a. Tìm t từ điều kiện $x_K = x_S$

b. Từ giá trị t ở trên tính x_K (hay x_S).